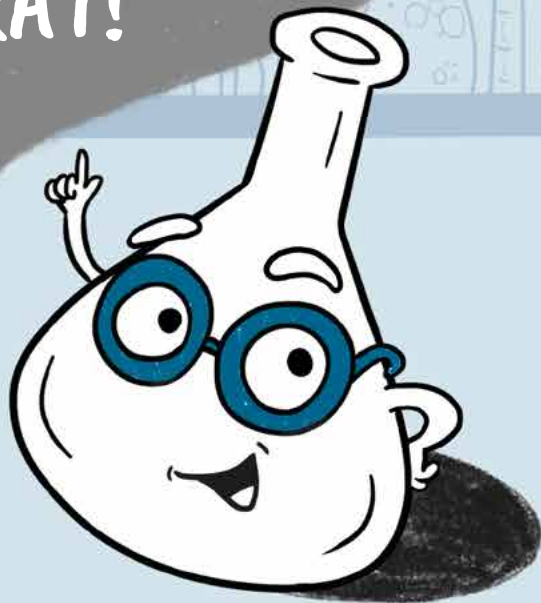

BĪSTAMO VIELU PĀRVALDĪBA
ARĪ JŪS
TO VARAT!

BĪSTAMO VIELU
PĀRVALDĪBA
- ARĪ JŪS
TO VARAT!

Bīstamo vielu pārvaldība – arī jūs to varat!

Ilustrēti stāstiņi par ķīmisko vielu pārvaldības jautājumiem

Autori: Juste Kukucione, Egle Ruskute, Antonia Reihlen

Tulkojums: Agnese Meija-Toropova

Teksta redaktors: Kristīne Sēnele

Ilustrācijas: Greta Alice

Dizains: Dovilē Alseikaitē

@BEF, 2020

IEVADS

Projekta LIFE FitforREACH mērķis bija bīstamo ķīmisko vielu emisiju samazināšana, izmantojot aizvietošanu un resursu efektivitāti. Mēs palīdzējām vairāk nekā 70 uzņēmumiem Baltijas valstīs atrast labāku veidu, kā pārvaldīt bīstamās ķīmiskās vielas to ikdienas darbā. Mēs sniedzām nepieciešamās konsultācijas un palīdzējām atrast drošākas alternatīvas vai tehnoloģiskus risinājumus.

Projekta laikā mēs izstrādājām dažādus informatīvos materiālus par ķīmisko vielu pārvaldību. Lielākā daļa no tiem ir veltīta ar ķīmisko vielu pārvaldību saistītu sarežģītu tehnisku jautājumu risināšanai.

Šim komksam ir atšķirīga pieeja: Ar šiem smieklīgajiem, bet precīzajiem zīmējumiem vēlamies motivēt uzņēmumus rūpēties par darbinieku, klientu veselību, kā arī tīrāku vidi.

Bukletā ir parādīti dažādi veidi, kā izmantot mazāk bīstamu vielu vai tās vispār nelietot. Dažos gadījumos to var sasniegt ar minimālām pūlēm un nelielām izmaksām. Pārvaldīt bīstamās vielas var būt "tīrais nieks", ja zināt visus nepieciešamos soļus. Mēs vēlamies jums pateikt, ka tas nav tik grūti, kā parasti šķiet. Šis buklets ir paredzēts visu veidu uzņēmumiem.

Mūsu komanda cer, ka mūsu pieredze, kas izteikta šo jauko komiksu veidā, kļūs kā iedvesma jums veikt pirmos soļus pārmaiņu virzienā jūsu uzņēmumā.

Heidrun Fammmler

Projekta vadītāja

Baltijas Vides Forums

INVENTARIZĀCIJA

(ĶĪMISKO VIELU UZSKAITE)

Ātri!
Potenciālais klients
tikko atnāca. Viņš
vēlas zināt, vai mēs
izmantojam īpaši
bīstamās vielas mūsu
produkcijā. Plāno
tērēt daudz
naudas!

Ak, Dievs! Man noteikti
bija šī informācija kaut kur
šajos failos ... Vai varbūt
manā datorā?

Atradu!

Uzskaitē palīdz uzņēmumiem uzturēt pārskatu par to, kādas ķīmiskās vielas viņi izmanto, kuros produktos un darba vietās. Uzskaitē jāiekļauj informācija par ķīmisko vielu maisījumu sastāvu, lai zinātu, kur sastopamas īpaši bīstamās vielas.

Vai tu traks?!
Tu esi par vēlu. Klients
iztērēja 20 minūtes
gaidot. Un tagad viņš ir
prom.

Esiet gatavi!
Veiciet visu uzņēmumā
izmantoto vielu uzskaiti
un izveidojiet skaidru
sistēmu, kur informāciju
atrast. Tad nākamreiz
tam būs vajadzīga tikai
minūte.

Ķīmisko vielu uzskaitē ietver iekšējo materiālu pārvaldību, saziņu ar piegādātājiem un klientiem, kā arī darbinieku aizsardzības un vides tiesību aktu īstenošanu. Vairākās valstīs, arī Latvijā ar likumu ir noteikts, lai uzņēmumā būtu izveidota ķīmisko vielu uzskaitē.

ĪPAŠI BĪSTAMO VIELU IDENTIFICĒŠANA AIZVIETOŠANAI

Būtu lieliski uzzināt,
vai mēs izmantojam
īpaši bīstamās vielas.
Bet ar ko
lai es sāku?

Paskaties,
tas ir vienkārši!
Tagad, kad jūsu inventarizācija
saraksts ir sakārtots, jums
nepieciešams tikai CAS numurs,
lai noteiktu un prioritizētu
ķīmiskās vielas.

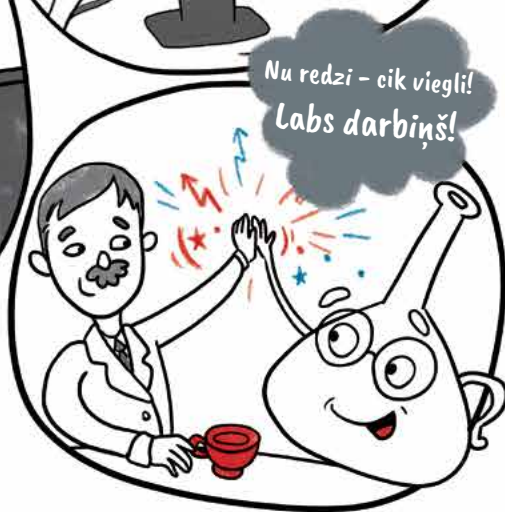
Katrai vielai ir piešķirts unikālais CAS numurs. Vairākas organizācijas ir publicējušas sarakstus ar vielām, kuras būtu vēlams aizvietot. Lai noteiktu prioritātes, jūs varat vienkārši salīdzināt CAS numurus šajos sarakstos ar tiem, kas atrodas jūsu inventarizācijas sarakstā.

	Product name	Substance	Concentration at %	CAS-NO	EC NO
NO 1	Mixture 1	Substance 1	10-20	5555-00-77	411-222-3
		Substance 2	3-5	4321-65-87	987-987-6
		Substance 3	0.1-0.3	0000-11-22	963-852-741
		...	...	...	...
		Substance 7	5-7	1234-56-78	987-000-987
		...	...	...	...
		Substance	...	...	...

Pārbaudiet šādas datubāzes:

- REACH kandidātvielu sarakstā ir visas vielas, kurām nacionālās institūcijas ir piešķirušas prioritāti aizvietošanai ES līmenī, jo tās ir ļoti bīstamas (SVHC).

Ir vairāki saraksti, kur jūs varat atrast šo informāciju. Piemēram, Eiropas ķīmisko vielu aģentūras (ECHA) datu bāze. Jūs vienkārši ierakstiet savu CAS numuru šeit – un, lūk, te ir!

● SinList ietver vielas, kuras organizācija ChemSec novērtēja kā atbilstošas tiem pašiem kritērijiem, kas ir REACH kandidātvielu saraksta pamatā, bet kurām vēl nav oficiāli noteikta prioritāte aizvietošanai (bet tāda var būt nākotnē).

MEKLĒJOT ALTERNATĪVAS

Bet man nav ne
jausmas, kā tās
atrast...

Uztveriet savu piegādātāju kā partneri produktu inovācijā. Viņš var būt priecīgs arī saņemot no jums atsauksmes par saviem produktiem un uzzināt par pieprasījumu pēc jauniem / alternatīviem produktiem. Tikai tad, ja jūs paziņojat par savām vajadzībām, citi uz tām var reaģēt.

AIZVIETOŠANA BEZ NOŽĒLAS

Tiks darīts,
priekšniek!...
Sveiki, mani interesē, vai jums ir
kādi BPA aizstājēji?
Mēs nesam uzzinājam,
ka šī viela ir
bīstama.

Es tikko izlasīju
rakstu par bisfenolu A
(BPA), kuru mēs
izmantojam mūsu metāla
kārbu pārklājumā. Tas
var būt ļoti bīstams
cilvēka veselībai. Mums
nekavējoties jāatrod
aizstājējs.

Rūpīgi novērtējiet alternatīvu īpašības un ar tiem saistītos riskus, pirms sākat tos izmantot. Tikai tad, ja alternatīvai ir mazāk bīstamu īpašību, aizvietošanu nebūs jānožēlo. Ņemiet vērā, ka bieži vien par alternatīvām ir pieejams mazāk informācijas un ka jūs, iespējams, nezināt visas īpašības, lai pieņemtu lēmumu!

Protams! Mums
ir labs BPA
aizstājējs. Tam
ir tādas pašas
tehniskās īpašības,
tāpēc jūs būsiet
apmierināti.

Pēc vairākiem
mēnešiem....

Vai dieniņ! ...
Mēs izmantojām mūsu jauno
aizstājēju, taču tas satur
bisfenolu S (BPS), un tagad
šķiet, ka tam ir līdzīgas
negatīvas īpašības kā BPA!
Kā mēs pieļāvām
šo kļūdu?!

Drošāks
aizstājējs ir saņemts,
sāksim to izmantot!

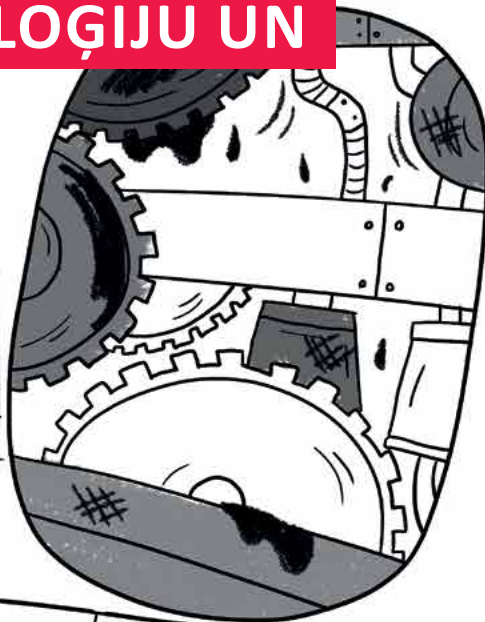
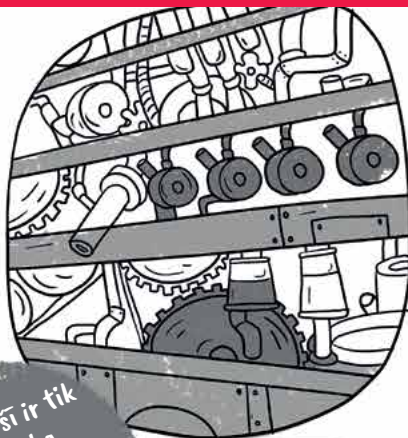

Veselības un vides riska
novērtējums jāveic pirms aizvietošanas.
Tad jūs izvairīsities no aizvietošanas,
kura ir jānožēlo.

	BPA	BPS	OTHER ALTERNATIVES
Health	×	×	✓
Env	×	×	✓
Legal risk	×	×	✓
Technical properties	✓	✓	✓
Eur	✓	✓	✓

Ir vairākas pieejas, lai novērtētu alternatīvu drošību. Viens no tiem ir elektroniskais rīks **SubSelect** - bezmaksas rīks, kas palīdz salīdzināt alternatīvas. Tāpat var lūgt ekspertu padomu, ja neesat pārliecināts par alternatīvu radītajiem riskiem un bīstamību.

NOMAINI TEHNOLOĢIJU UN SAMAZINI RISKU

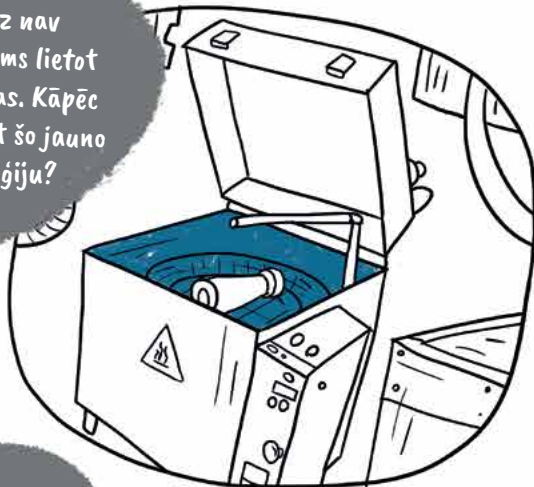
Uh ... Pie šī ir tik
daudz darba,
un es nejutos labi.
Es vēlētos, lai šo
detāļu fīršanu
varētu veikt
citādāk.

Dažreiz bīstamo vielu lietošanu var samazināt, pārejot uz citām tehnoloģijām, kas nodrošina to pašu funkciju. Bieži vien ir bailes no lieliem ieguldījumiem, taču pirms lēmuma pieņemšanas ir rūpīgi jāpārbauda visas iespējas.

Dažreiz nav
nepieciešams lietot
kādas vielas. Kāpēc
neizmēģināt šo jauno
tehnoloģiju?

Un man
vienkārši jānospiež
vienu
poga ?!

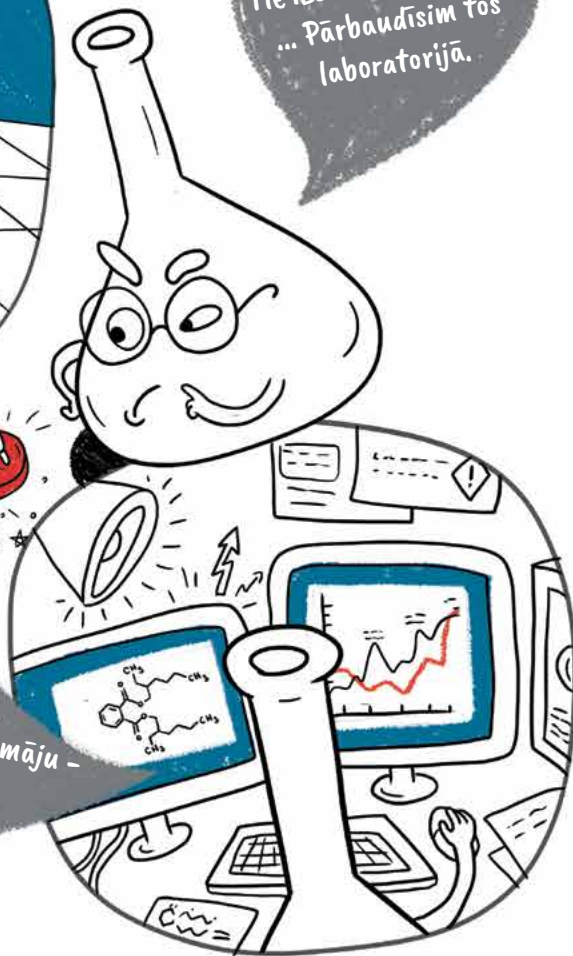

Tas ir
pārsteidzoši!

Mūsdienu tehnoloģijas ne vienmēr ir ļoti dārgas. Bieži vien, ieviešot jaunas tehnoloģijas, var panākt ne tikai bīstamo vielu aizvietošanu vai izmantotā daudzuma samazinājumu, bet arī vienlaicīgi uzlabot ražošanas jaudas un darbības efektivitāti.

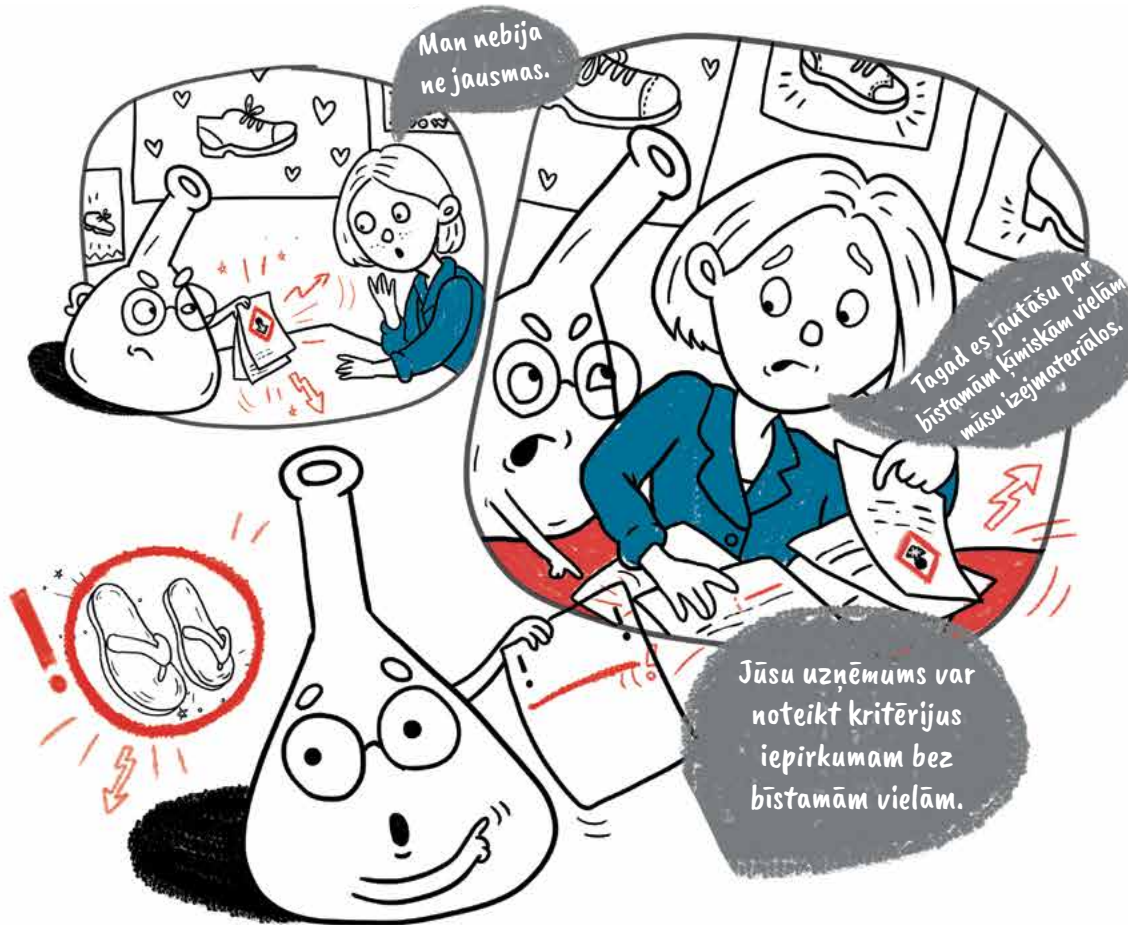

Hmm ...
Tie izskatās aizdomīgi
... Pārbaudīsim tos
laboratorijā.

Gluži kā es domāju -
ftalāti!

PIEGĀDES
KĒDE

Jautājiet savam piegādātājam, vai jūsu izmantotās izejvielas vai produkti satur **īpaši bīstamas vielas** (SVHC). Ja tā notiek, mēģiniet atrast citas alternatīvas, lai novērstu šo ķīmisko vielu nonākšanu tirgū. Tas vairo jūsu klientu uzticību. Uzzināt vairāk šeit: <https://www.fitreach.eu/lv/content/iepirkums>

DARBA DROŠĪBA UN AIZSARDZĪBA

Ja nevar izvairīties no bīstamu ķīmisku vielu lietošanas un nav iespējams izvairīties no to iedarbības ar tehniskiem līdzekļiem, piemēram, vietējo nosūces ventilāciju, jūsu veselības aizsardzībai ir jālieto individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL). Pārbaudiet bīstamības kontroles hierarhijas piramīdu ➡

LIKVIDĒŠANA

AIZVIETOŠANA

INŽENIERTEHNISKĀ
KONTROLE

ADMINISTRATĪVĀ
KONTROLE

IAL

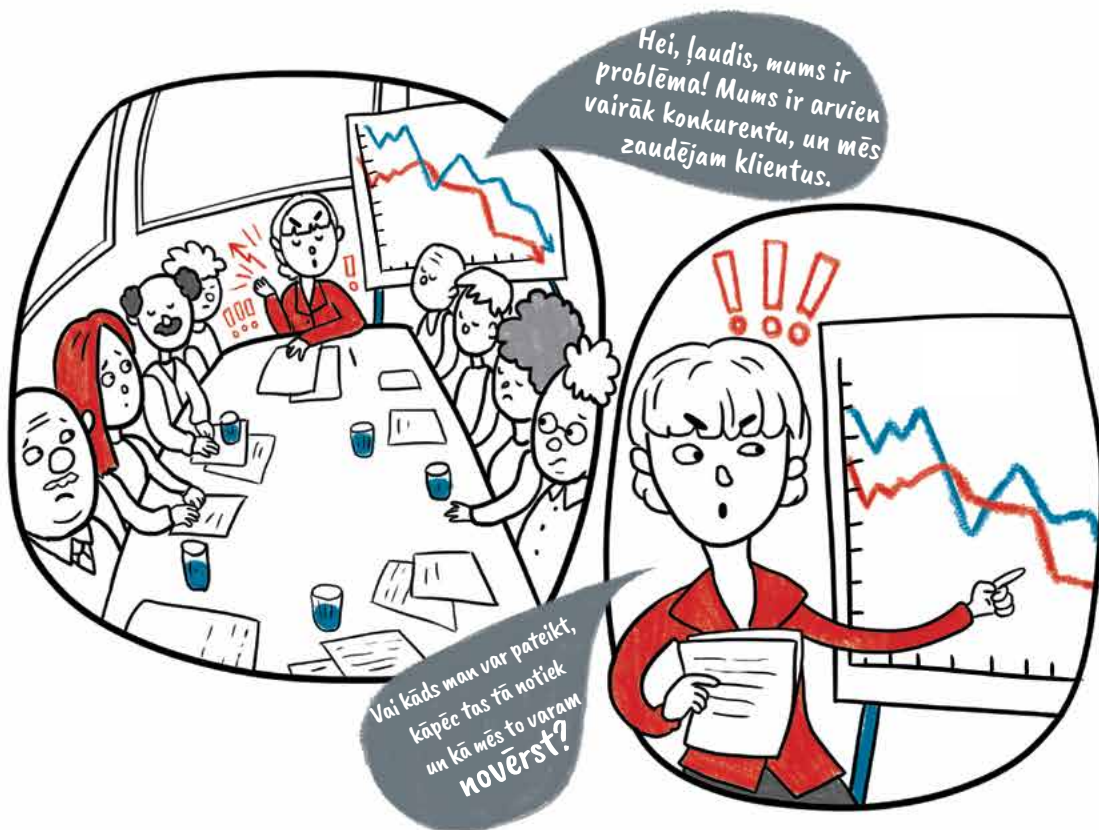
Vai arī man būtu jāuztraucas par šīm ikdienas galvassāpēm? ...

Labāk būt drošām nekā nožēlot!

Daudzu ķīmisko vielu nelabvēlīgā ietekme izpaužas ilgtermiņā. Piemēram, ļaundabīgi audzēji parasti attīstās vairāk nekā 10 gadus pēc regulāras saskares ar kancerogēnu ķīmisku vielu.

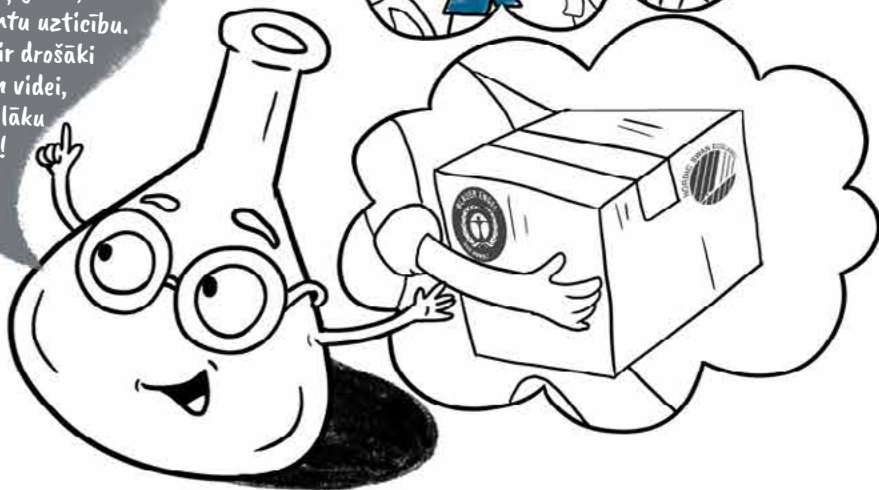
TIRGUS PRIEKŠROCĪBAS

Nevēlamo vielu aizvietošana un cilvēkiem un videi drošāku produktu radīšana var sniegt tirgus priekšrocības. Tas var piesaistīt jaunus klientus un izpelnīties sabiedrības atzinību.

Ko sakiet
par īpaši bīstamu vielu
un citu bīstamu ķīmikāliju
aizvietošanu jūsu produktos?
Tas palīdzēs jums ne tikai
iegūt ekomarkējumu,
bet arī iegūt klientu uzticību.
Produkti, kas ir drošāki
cilvēkiem un videi,
veicina lielāku
noietu!

NODERĪGA INFORMĀCIJA:

fitreach.eu

Projekts LIFE Fit For REACH: aizvietošanas piemēri, informācija par dažādām ķīmisko vielu riska pārvaldības tēmām, rīki un materiāli

Rīki: www.fitreach.eu/lv/authentication-content

- Vielu inventarizācijas saraksta piemērs;
- KontROLSaraksts drošības datu lapu (DDL) kvalitātes pārbaudei;
- SubSelect – rīks, lai novērtētu un salīdzinātu vielas un maisījumus.

echa.europa.eu/candidate-list-table

Īpaši bīstamo vielu saraksts

sinlist.chemsec.org

“Aizvieto to tagad” saraksts (SinList)

subsportplus.eu

Aizvietošanas atbalsta portāls, ietverot aizvietošanas gadījumu datubāzi

marketplace.chemsec.org

Bīstamo ķīmisko vielu drošāku alternatīvu datu bāze

LIFE / FIT FOR REACH

Projektu “Baltijas pilotpasākumi bīstamo ķīmisko vielu emisiju samazināšanā, izmantojot aizvietošanu un resursu efektivitāti” (LIFE Fit for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174) līdzfinansē Eiropas Savienības programma LIFE un Valsts reģionālās attīstības aģentūra.

2020